

УДК 378.018.8.06:5](477)

DOI: 10.24144/2524-0609.2018.43.116-121

Козолуп Марія Степанівна

кандидат педагогічних наук

кафедра іноземних мов для природничих факультетів

Львівський національний університет імені Івана Франка, м. Львів, Україна

mariya.kozolup@lnu.edu.ua

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5892-6696>

АНАЛІЗ СТАНУ АКАДЕМІЧНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРИРОДНИЧИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ У ЗВО УКРАЇНИ

Анотація. Стаття присвячена вивченню відповідності стану академічної комунікативної підготовки студентів природничих спеціальностей у ЗВО України до вимог відповідних галузевих стандартів вищої освіти. Мета цього дослідження – розглянути теперішній стан АКП студентів природничих спеціальностей в українських ЗВО та його відповідність до вимог державного стандарту вищої освіти для цих спеціальностей. Основними методами цього дослідження стали загальнонаукові теоретичні методи, а саме: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення та конкретизація. Проаналізовано зміст проектів ГСВО для спеціальностей галузей знань «біологія» та «природничі науки», виявлено та класифіковано компоненти академічної комунікативної компетентності, включені до переліків загальних та спеціальних компетентностей випускника I-го та II-го рівнів вищої освіти. Вивчено нормативні документи окремих ЗВО України: робочі навчальні плани підготовки бакалаврів та магістрів, робочі програми навчальних дисциплін, навчально-методичне забезпечення навчальних дисциплін. Виявлено невідповідність фактичного стану академічної комунікативної підготовки студентів природничих спеціальностей вимогам державного стандарту освіти. Водночас, відзначено тенденцію до покращення якості такої підготовки завдяки трансформаційним процесам, які мають місце у вітчизняній освіті, зокрема автономізації ЗВО та заохоченню «ініціатив знизу».

Ключові слова: академічна комунікативна підготовка; академічна комунікативна компетентність; галузевий стандарт вищої освіти; нормативні документи ЗВО; групи компетенцій; майбутні фахівці природничих спеціальностей.

Вступ. Підготовка майбутніх фахівців природничого напрямку передбачає формування цілісної особистості, готової відповідати на виклики, що стоять перед природничими науками сьогодні, у тісній співпраці з колегами з усього світу. Відтак, програми підготовки фахівців мають бути орієнтованими не лише на засвоєння найновіших галузевих знань, але й на формування умінь, навичок та світоглядних принципів, з допомогою яких вони зможуть стати повноправними членами світової наукової спільноти. Академічна комунікативна підготовка (АКП) передбачає не лише навчання мовних норм науково-академічного стилю, вона також включає засвоєння комунікативних стратегій навчальної та дослідницької діяльності, формування соціокультурних навичок спілкування у глобальній академічній дискурсивній спільноті і, що не менш важливо, виховання у студентів принципів академічної доброчесності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фахової (зокрема іншомовної) комунікативної підготовки майбутніх фахівців природничої галузі висвітлена у працях окремих вітчизняних науковців (Микитенко, 2011; Рубель, 2013). Вивченню зарубіжного досвіду АКП студентів природничих спеціальностей на прикладі університетів США присвячене дисертаційне дослідження М.Козолуп (Козолуп, 2017). У рамках проекту COST Action IS0703 у 2016 році було здійснене дослідження сучасних традицій та практик академічного письма в університетах Європи, яке також торкнулося українських ЗВО. У звіті про це дослідження відзначено, що сьогодні навчання академічного письма практично відсутнє у вищій освіті України, однак усвідомлення ролі письма як засобу навчання та професійного розвитку, а відтак інтерес до нього у контексті університетської підготовки зростає (Kruse, Chitez, Rodriguez, & Castello, 2016, с. 269). Попри окремі звернення вітчизняних науковців до питань формування готовності майбутніх фахівців до спілкування у науково-академічному середовищі рідною та іно-

земними мовами, здебільшого у практичному руслі (Тарнопольський & Кожушко, 2008; Філіппова, 2009; Шишко & Луканська, 2011; Maksymuk, 2011), в українській педагогіці станом на сьогодні не здійснено системного дослідження університетської академічної комунікативної підготовки студентів природничої галузі.

Мета цього дослідження – розглянути теперішній стан АКП студентів природничих спеціальностей в українських ЗВО та його відповідність до вимог державного стандарту вищої освіти для цих спеціальностей. Його **завдання** такі: 1) вивчити зміст державних нормативних документів, зокрема проектів галузевих стандартів вищої освіти у галузях знань 09 «біологія» та 10 «природничі науки»; 2) виявити які саме компоненти академічної комунікативної компетентності присутні у переліку компетентностей випускників першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти спеціальностей зазначених галузей; 3) з'ясувати стан забезпечення АКП студентів природничої галузі шляхом ознайомлення зі змістом нормативних документів вітчизняних ЗВО. Основними **методами** цього дослідження стали загальнонаукові теоретичні методи, а саме: аналіз, синтез, індукція, дедукція, порівняння, класифікація, узагальнення та конкретизація. **Матеріалом** для дослідження стали: а) проекти галузевих стандартів вищої освіти для різних спеціальностей у галузях знань 09 «біологія» та 10 «природничі науки»; б) робочі навчальні плани підготовки бакалаврів та магістрів у цих галузях знань, робочі програми навчальних дисциплін, спрямованих на формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю, а також навчально-методичне забезпечення таких навчальних дисциплін (методичні рекомендації, навчально-методичні та навчальні посібники).

Виклад основного матеріалу. Зміст теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО України визначається державним стандартом вищої освіти. У зв'язку із прийняттям нової редакції За-

кону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII та втратою чинності раніше розроблених ГСВО (ОКХ, ОГШ і ЗД) та їх варіативних частин, для з'ясування вимог до сформованості комунікативної компетентності, представлених у переліку компетентностей випускників та нормативному змісті підготовки здобувачів вищої освіти за природничими спеціальностями, ми звернулися до проектів галузевих стандартів вищої освіти України у галузях знань 09 «біологія» та 10 «природничі науки», доступних на офіційному веб-сайті Міністерства освіти та науки України (Проекти стандартів вищої освіти). Аналіз змісту цих документів показав, що комунікативна компетентність посідає доволі важливе місце у переліку рекомендованих загальних та спеціальних компетентностей випускника. Зокрема, у переліках загальних компетентностей випускника, наведених у проектах ГСВО для вищезгаданих спеціальностей, простежуємо такі компоненти комунікативної компетентності:

- здатність до (професійного) спілкування державною та іноземною мовами;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, а також
- здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями; працювати в міжнародному контексті та навички використання інформаційних і комунікаційних технологій, які опосередковано передбачають сформованість комунікативної компетентності.

Компоненти фахової та академічної комунікативної компетентності присутні також у переліках спеціальних компетентностей випускників. У цій групі знаходимо:

- навички роботи з джерелами наукової інформації, здатність описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати дослідницької роботи;
- здатність доводити знання та власні висновки до фахівців та нефахівців;
- навички аргументованого ведення дискусії та спілкування в галузі спеціалізації.

У розділі «Програмні результати навчання» розглянутих нами проектів також виявлено вимоги до сформованості низки компетентностей, що є складовими академічної комунікативної компетентності (АКК) та часто інтегруються із науково-фаховими вміннями і навичками. Опіраючись на модель структури АКК, представлену у Козолуп (2018), можемо розподілити компоненти АКК, присутні у переліках загальних, спеціальних компетентностей фахівця та програмних результатах навчання проаналізованих нами проектів ГСВО, на три групи:

1) група **когнітивно-комунікативних компетенцій**, передусім пов'язаних із здійсненням навчальної та дослідницької діяльності представлена такими компонентами:

- вміння здійснювати моніторинг та аналіз наукових джерел інформації та фахової літератури;
- вміння відшукувати потрібну інформацію в друкованих та/або електронних літературних джерелах, аналізувати, систематизувати, розуміти, тлумачити та запам'ятовувати її;
- вміння здійснювати систематизацію та критичний аналіз даних, упорядковувати, тлумачити та узагальнювати одержані наукові та практичні результати; робити висновки;
- вміння використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології для спілкування, обміну та інтерпретації даних;

2) група **мовно-комунікативних компетенцій**, пов'язаних із використанням засобів мови і мовлення для досягнення комунікативних цілей, охоплює:

- знання іноземної мови на рівні B2;
- вміння якісно та однозначно представляти результати власного дослідження в письмовій та усній формах рідною та англійською мовою;
- здатність формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду; володіння навичками публічного мовлення та ведення дискусії з колегами та цільовою аудиторією;
- вміння формувати тексти, коректно формулювати професійні висновки, апробувати їх та доносити до аудиторії різного фахового рівня, використовуючи сучасні методики наукової та технічної комунікації українською та іноземними мовами;
- вміння аналізувати нормативні документи (державні та галузеві стандарти, технічні умови, настанови тощо), складати окремі розділи технологічної документації;

3) група **адаптивно-комунікативних компетенцій**, що передбачають здатність індивіда до соціалізації у відповідні комунікативно-діяльнісні спільноти, вміння пристосовуватись до нових соціокультурних умов, передусім представлена:

- здатністю працювати в міждисциплінарній команді, володінням навичками міжособистісної взаємодії з урахуванням етичних норм;
- підтриманням норм академічної доброчесності під час навчання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів наукової роботи.

Вивчивши зміст проектів ГСВО для природничих спеціальностей, ми пересвідчилися, що українські стандарти освіти відображають глобальні тенденції та сучасні підходи до формування змісту програм підготовки майбутніх фахівців. Однак, сьогодні важливо аби зміст робочих навчальних планів, програм навчальних дисциплін, а також педагогічні умови у ЗВО, організаційно-методичні та матеріально-технічні ресурси працювали на досягнення програмних результатів навчання, окреслених у проєктованих галузевих стандартах вищої освіти.

Задля вивчення фактичного стану організації АКП студентів природничого профілю у ЗВО України, ми здійснили аналіз робочих навчальних планів підготовки бакалаврів і магістрів природничих спеціальностей, а також робочих програм та описів курсів навчальних дисциплін, спрямованих на формування комунікативної компетентності студентів чи її окремих компонентів, таких університетів: Київського національного університету імені Т. Шевченка (КНУ), Львівського національного університету імені І. Франка (ЛНУ), Національного університету «Києво-Могилянська академія» (НАУКМА) та Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (ХНУ).

У результаті проведеного аналізу було виявлено, що комунікативна підготовка студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти переважно здійснюється у програмах курсів навчальних дисциплін «Українська мова за професійним спрямуванням», «Іноземна мова» та/ або «Іноземна мова за професійним спрямуванням», що входять до циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки нормативної частини ОПП підготовки фахівців. Ми простежили значні відмінності як у обсягах, так і у змістовому наповненні цих курсів у різних ЗВО. Зокрема, дисципліна «Українська мова за професійним спрямуванням» вивчається у обсязі від 3 (ЛНУ) до

5 (НАУКМА) кредитів ЄКТС, що пропонується студентам на першому (КНУ, НАУКМА), другому та третьому (ЛНУ) році навчання. Окремі університети взагалі не включають цього курсу до навчальних планів підготовки бакалаврів природничого напрямку (ХНУ). Ознайомившись зі змістом робочих навчальних програм та описами цього курсу, ми виявили, що основну увагу в ньому приділено засвоєнню теоретичних знань про норми «сучасної української мови та літератури та особливості їх реалізації в усній та писемній формах», вивченню «основ мовленнєвої культури, дотримання загальноприйнятих фонетичних, лексичних, морфологічних, синтаксичних і стилістичних норм літературної мови» (Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)», 2013, с. 3). Водночас на вивчення жанрів власне наукового підстилю (статті, анотації, реферату, курсової, дипломної, магістерської роботи, відгуку, рецензії), а також способів компресії наукових текстів, основ редагування, правил оформлення документів (усе це вивчається в межах однієї теми) відведено лише близько 12% навчального часу (10 аудиторних годин). На нашу думку, курс «Українська мова за професійним спрямуванням» переобтяжений інформацією теоретичного характеру та лінгвістичною термінологією, а його програма не забезпечує можливостей ефективного засвоєння практичних умінь і навичок письмового та усного академічного спілкування у контексті спеціалізації студентів.

На іншомовну підготовку майбутніх бакалаврів природничої галузі відводиться більша кількість годин навчального навантаження – від 180 до 360 (загальний обсяг), що складає в середньому від 6 (ХНУ) до 12 (ЛНУ, всі спеціальності) кредитів ЄКТС. Більшість ЗВО сьогодні пропонує понад один курс іншомовної комунікативної підготовки, зазвичай це курси «Іноземна мова» на першому та другому році навчання та «Іноземна мова за професійним спрямуванням» на старших курсах бакалаврату (ХНУ, КНУ, НАУКМА). Попри те, що обсяги навчального навантаження, відведеного на іншомовну підготовку студентів, сьогодні цілком достатні, її змістове наповнення іноді не відповідає потребам сучасних студентів. Часто велика частина навчального часу відводиться на засвоєння мовленнєвих умінь і навичок, достатніх для здійснення спілкування на побутовому рівні, що значною мірою повторює зміст програм іншомовної підготовки середньої школи, водночас на формування комунікативних компетентностей, необхідних для соціалізації у міжнародну науково-академічну спільноту, звертається недостатньо уваги.

Слід зазначити, що з введенням до навчальних планів підготовки бакалаврів дисциплін соціального та гуманітарного циклу за вибором студента, в окремих ЗВО почали з'являтися пропозиції курсів, спрямованих на АКП студентів рідною та іноземною мовою. Серед них «Іноземна мова для науковців» (ХНУ), «Риторика. Ораторська майстерність» (ХНУ), «Риторика» (КНУ), «Практична риторика» (НАУКМА). Це свідчить про те, що академічні спільноти університетів починають усвідомлювати важливість підготовки майбутніх фахівців до спілкування у науково-академічному середовищі, і дає можливість сподіватися, що саме завдяки «ініціативам знизу» стан такої підготовки в українських ЗВО надалі покращуватиметься.

Аналіз навчальних планів підготовки магістрів природничої галузі перелічених університетів дав можливість виявити, що у більшості ЗВО магістрантам пропонуються курси іноземної мови у обсязі 2-3

кредити. Це курси іноземної мови за професійним спрямуванням (ЛНУ, спеціальність «фізика»; ХНУ, спеціальність «геологія»), ділової іноземної мови (ХНУ), іноземної мови за академічним спрямуванням (ХНУ, спеціальність «фізика»; НАУКМА). На жаль, магістерські програми деяких університетів не передбачають іншомовної підготовки, наприклад, це стосується навчальних планів підготовки магістрів усіх природничих факультетів ЛНУ ім. І. Франка, крім фізичного.

Окрім іншомовної комунікативної підготовки, магістерські програми, зазвичай, включають курси «Методологія та організація наукових досліджень» або «Основи представлення результатів наукових досліджень» (3-6 кредитів ЄКТС), завдання яких у тому числі передбачають формування комунікативних компетентностей, зокрема «вміння шукати, аналізувати та узагальнювати науково-технічну інформацію в галузі»; «навичок ефективно подавати результати власних досліджень в усному (доповіді, презентації) та письмовому (наукові звіти, статті) вигляді, вести наукову дискусію (Програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень», 2015, с. 3). Такі курси зазвичай укладаються та проводяться викладачами кафедр за напрямом спеціалізації студентів без залучення фахівців-філологів, тому зміст комунікативної частини переважно доноситься до студентів у формі інструкцій щодо правильного оформлення та документування наукових текстів, проте мовно-стилістичні характеристики цих текстів, так само як і процес їхнього створення на жаль залишається поза увагою.

У результаті проведеного аналізу змісту навчання студентів I-го та II-го рівнів вищої освіти природничої галузі у вищеназваних ЗВО України, представленого у навчальних планах, робочих програмах навчальних дисциплін та навчально-методичних ресурсах, можемо зробити такі узагальнення:

– Комунікативна підготовка студентів (особливо іншомовна) здійснюється найбільш комплексно та послідовно у Національному університеті «Києво-Могилянська академія». Упродовж усього періоду навчання на рівнях «бакалавр» та «магістр» студенти природничого профілю мають змогу вивчати англійську мову у нормативних курсах «англійська мова» (1-й рік навчання, 7 кредитів ЄКТС), «англійська мова за професійним спрямуванням» (2-й рік навчання, 7 кредитів ЄКТС) та «англійська мова (МП)» (1-й рік навчання в рамках магістерської програми, 6 кредитів ЄКТС). Цей курс зокрема спрямований на формування умінь і навичок з академічного письма та публічного мовлення (Опис дисципліни «Англійська мова (МП)», 2017). Крім того, студенти можуть вдосконалити свої знання та комунікативні уміння з англійської мови за академічним спрямуванням у межах дисциплін вільного вибору студента, представлених курсами «Академічне письмо», «Академічна риторика», «Англійська мова-2: англійська мова для науковців».

– У переважній більшості решти українських ЗВО власне академічна комунікативна підготовка студентів досі носить фрагментарний та хаотичний характер. Ми не виявили жодного курсу рідної мови за академічним спрямуванням у навчальних планах українських університетів. Курс іноземної мови (англійської) за академічним спрямуванням пропонується лише у кількох навчальних закладах, переважно для аспірантів. У навчальних планах підготовки магістрів такий курс виявлено лише у НАУКМА (усі факультети) та ХНУ (фізичний факультет). Крім того, курси англійської мови за академічним спряму-

ванням зазвичай мають надто узагальнений характер, тобто у них не враховано галузевої специфіки академічного дискурсу.

На підставі проведеного дослідження відповідно до сформульованих завдань можемо зробити такі висновки:

1. Комунікативній, у тому числі академічній комунікативній компетентності, відведено вагомe місце у переліках загальних та спеціальних компетентностей фахівця галузей знань «біологія» та «природничі науки».

2. Відповідно до проектів ГСВО для спеціальностей названих галузей знань у випускників ЗВО I-го та II-го рівнів вищої освіти мають бути сформовані такі компоненти АКК: а) когнітивно-комунікативні компетентності, необхідні для здійснення навчальної та дослідницької діяльності; б) мовно-комунікативні компетентності, які передбачають оволодіння мовними

та риторичними засобами для здійснення академічної комунікації та в) адаптивно-комунікативні компетентності, які забезпечать ефективну соціалізацію фахівця у відповідні діяльнісні спільноти.

3. Фактичний стан організації АКП студентів природничих спеціальностей ЗВО України ще не досягнув належного рівня для забезпечення виконання вимог державного стандарту вищої освіти, однак деякі трансформаційні процеси, зокрема автономізація ЗВО, заохочення «ініціатив знизу», пропозиції нових курсів дисциплін вільного вибору дають підстави сподіватися на його покращення у майбутньому.

Перспективним напрямом подальшого дослідження стану АКП майбутніх фахівців в університетах України може бути вивчення ставлення самих студентів до такої підготовки шляхом опитування останніх.

Список використаної літератури

Козолуп М. С. Академічна комунікативна підготовка студентів у ВНЗ: компетентнісний підхід. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. Житомир, 2018. Вип. 2 (93). С. 80-85.

Козолуп М. С. Технології підготовки майбутніх фахівців природничих спеціальностей до академічної комунікації в університетах США: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2017. 20 с.

Микитенко Н. О. Технологія формування іншомовної професійної компетентності майбутніх фахівців природничого профілю: монографія. Тернопіль: ТНПУ, 2011. 411 с.

Опис дисципліни «Англійська мова (МП)». Національний університет «Києво-Могилянська академія. URL: <http://www.ukma.edu.ua/courses/ects/curricula/descriptions/161748.pdf> (дата звернення: 05.03.2017).

Програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Спеціальність «біологія», «біохімія». Біологічний факультет / укл. Т.В.Бараннік. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 10 с. URL: http://biochem.univer.kharkov.ua/pdf/Program-2015_methodology_masters_biochem_site.pdf (дата звернення: 08.11.2016).

Проекти стандартів вищої освіти. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti> (дата звернення: 01.10.2018).

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова (за професійним спрямуванням)». Спеціальність «хімія». Хімічний факультет / укл. Д. Б. Якимович-Чапран. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2013. 15 с.

Рубель Н. В. Підготовка майбутніх екологів до професійного спілкування в іншомовному середовищі: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. 04 / ТНПУ ім. Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2013. 20 с.

Тарнопольський О., Кожушко С. Методичні засади та принципи навчання академічного письма англійською мовою у вищому мовному навчальному закладі. *Навчання англійської академічної комунікації в Україні: проблеми та перспективи: матеріали першої міжнар. наук.-метод. конф.* (Львів, 24-25 жовт. 2008 р.). Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. С.15-16.

Філіппова Н. М. Англійське академічне спілкування: актуальність проблеми. *Гуманітарний вісник НУК. Збірник наукових праць*. Вип. 2. – Миколаїв, 2009. С. 135-141.

Шишко А., Луканська Г. Особливості навчання англійського академічного письма. *Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Педагогічні науки*. Кіровоград, 2011. Вип. 99. С. 255-261.

Kruse, O., Chitez, M., Rodriguez, B., Castello, M. (Eds.). *Exploring European Writing Cultures. Country Reports on Genres, Writing Practices and Languages Used in European Higher Education*. Winterthur: ZHAW Zurcher Hochschule fur Angewandte Wissenschaften, 2016. 290 p. DOI: 10.21256/zhaw-1056.

Maksymuk V. Strategies of teaching English research paper writing to university students. *Навчання англійської академічної комунікації в Україні та у світі: проблеми і перспективи: програма та тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф.* (Львів, 18-19 листопада 2011 р.) Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. С. 81-82.

References

Barannik, T.V. (Ed.). (2015). *Prohrama navchalnoi dystsyplyny «Metodolohiia ta orhanizatsiia naukovykh doslidzen». Spetsialnist «biolohiia», «biokhimiia». Biolohichnyi fakul'tet [Syllabus of academic discipline "Methodology and Organization of Scientific Research" for specialities "Biology", "Biochemistry". Biology Faculty]*. Kharkiv: KhNU named after V.N. Karazin. 10 p. Retrieved from http://biochem.univer.kharkov.ua/pdf/Program-2015_methodology_masters_biochem_site.pdf (access date: 08.11.2016). [in Ukrainian].

Filippova, N.M. (2009). Anhlomovne akademichne spilkuвання: aktualnist problemy [English Academic Communication: Topicality of the Problem]. *Humanitarian Herald of National Shipbuilding University*, 2, 135-141. [in Ukrainian].

Kozolup, M. (2018). Akademichna komunikatyvna pidhotovka studentiv u VNZ: kompetentnisnyi pidkhid [Academic Communication Instruction of University Students: Competency-Based Approach]. *Zhytomyr Ivan Franko State University Journal. Series: Pedagogy*, 2/93, 80-85. [in Ukrainian].

Kozolup, M.S. (2017). Tekhnolohii pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv pryrodnychkh spetsialnostei do akademichnoi komunikatsii v universytetakh SSHA [Educational Technologies of Science Majors Preparation for Academic Communication in the Universities of the United States]. *Extended abstract of candidate's (PhD) dissertation*. Ternopil: Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. [in Ukrainian].

Kruse, O., Chitez, M., Rodriguez, B., & Castello, M. (Eds.). (2016). *Exploring European Writing Cultures. Country Reports on Genres, Writing Practices and Languages Used in European Higher Education*. Winterthur: ZHAW Zurcher Hochschule fur Angewandte Wissenschaften. 290 p., DOI: 10.21256/zhaw-1056. [in English].

Maksymuk, V. (2011, November). Strategies of teaching English research paper writing to university students. In *Navchannia anhlomovnoi akademichnoi komunikatsii v Ukraini ta u sviti: problemy i perspektyvy [Teaching English Academic Communication in Ukraine and Worldwide: Problems and Prospects]*. Proceedings of the Second International Scientific and Practical Conference (pp. 81-82). L'viv: LNU named after Ivan Franko [in English].

Mykytenko, N.O. (2011). *Tekhnolohiia formuvannia inshomovnoi profesiinoi kom-petentnosti maibutnikh fakhivtsiv pryrodnychoho profiliiu [Technology of Foreign Language Professional Competency Development in Science Majors]*. Ternopil: TNPU. [in Ukrainian].

Opys dystsypliny «Anhliiska mova (MP)» [“English (Master’s Programme)” course description]. National University “Kyiv Mohyla Academy”. Retrieved March from <http://www.ukma.edu.ua/courses/ects/curricula/descriptions/161748.pdf> (access date: 05.03.2017). [in Ukrainian].

Proekty standartiv vyshchoi osvity. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy [Projects of Standards of Higher Education. Ministry of Education and Science of Ukraine]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti> (access date: 01.10.2018). [in Ukrainian].

Rubel, N.V. (2013). Pidhotovka maibutnix ekolohiv do profesiinoho spilkuvannya v inshomovnomu seredovyshchi [Training Prospective Ecologists to Professional Communication in a Foreign Language Environment]. *Extended abstract of candidate's (PhD) dissertation*. Ternopil: Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. [in Ukrainian].

Shyshko, A., Lukanska, H. (2011). Osoblyvosti navchannia anhlo-movnoho akademichnoho pysma [Peculiarities of Teaching English Academic Writing]. *Scientific Journal [of Kirovohrad State Pedagogical University named after Volodymyr Vynnychenko]. Series: Pedagogy, 99, 255–261.*

Tarnopolskyi, O., Kozhushko, S. (2008, October). Metodichni zasady ta pryntsyipy navchannia akademichnoho pysma anhliiskoiu movoiu u vyshchomu movnomu navchalnomu zakladi [Methodological Foundations and Principles of Teaching English Academic Writing in a Higher Linguistic Educational Institution]. In *Navchannia anhlo-movnoi akademichnoi komunikatsii v Ukraini: problemy ta perspektyvy [Teaching English Academic Communication: Problems and Prospects]*: Proceedings of the First International Scientific and Practical Conference (pp. 15-16). L'viv: LNU named after Ivan Franko [in Ukrainian].

Yakymovych-Chapran, D.B. (2013). *Robocha prohrama navchalnoi dystsypliny «Ukrainska mova (za profesiinym spriamuvanniam)»*. *Spetsialnist «khimii»*. *Khimichniy fakultet [Working syllabus of academic discipline “Ukrainian Language for Professional Purposes” for speciality “Chemistry”*. Chemistry Faculty]. L'viv: LNU named after Ivan Franko. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.10.2018 р.

Стаття прийнята до друку 16.10.2018 р.

Козолуп Марія

кандидат педагогических наук

кафедра иностранных языков для естественных факультетов

Львовский национальный университет имени Ивана Франко, г.Львов, Украина

АНАЛИЗ СОСТОЯНИЯ АКАДЕМИЧЕСКОЙ КОММУНИКАТИВНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ ЕСТЕСТВЕННЫХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ В ВУЗах УКРАИНЫ

Аннотация. Статья посвящена изучению соответствия академической коммуникативной подготовки студентов естественных специальностей в ВУЗах Украины требованиям соответствующих отраслевых стандартов высшего образования. Цель этого исследования - рассмотреть нынешнее состояние АКП студентов естественных специальностей в украинских ЗВО и его соответствие требованиям государственного стандарта высшего образования для этих специальностей. Основными методами этого исследования стали общенаучные теоретические методы, а именно: анализ, синтез, индукция, дедукция, сравнение, классификация, обобщение и конкретизация. Проанализировано содержание проектов ОСВО для специальностей отраслей знаний «биология» и «естественные науки», обнаружены и классифицированы компоненты академической коммуникативной компетентности, включенные в перечень общих и специальных компетентностей выпускника I-го и II-го уровней высшего образования. Изучены нормативные документы отдельных ВУЗов Украины: рабочие учебные планы подготовки бакалавров и магистров, рабочие программы учебных дисциплин, учебно-методическое обеспечение учебных дисциплин. Обнаружено несоответствие фактического состояния академической коммуникативной подготовки студентов естественных специальностей требованиям государственного стандарта образования. В то же время, отмечена тенденция к улучшению качества такой подготовки благодаря трансформационным процессам, которые имеют место в отечественном образовании, в частности автономизации ВУЗов и поощрению «инициатив снизу».

Ключевые слова: академическая коммуникативная подготовка; академическая коммуникативная компетентность; отраслевой стандарт высшего образования; нормативные документы ВУЗов; группы компетенций; будущие специалисты естественных специальностей.

Kozolup Mariya

Candidate of Pedagogical Sciences, Ph.D.

Department of Foreign Languages for Sciences

Ivan Franko National University of L'viv, L'viv, Ukraine

ANALYSIS OF THE STATE OF ACADEMIC COMMUNICATIVE TRAINING OF SCIENCE MAJORS AT UKRAINIAN UNIVERSITIES

Abstract. The requirements to Bachelor's and Master's programmes in Sciences include not only in-depth knowledge of disciplinary-specific subjects, but also life-long skills enabling individuals to achieve their career goals and contribute to the solution of global problems facing the community of scientists through effective communication. Today, academic communicative competency of a science graduate involves the knowledge of linguistic standards of communication, mastery of discursive practices typical of the respective disciplinary academic communities and readiness to follow the principles of academic integrity. The purpose of this paper is to study the factual state of academic communicative training offered to science majors at universities of Ukraine and its correspondence to the requirements of the State Standard of Higher Education in this field. General theoretical methods, namely synthesis, analysis, comparison, classification, generalization and specification, have been applied to study the content of the respective State Standards as well as normative documentation of some Ukrainian universities including program curricula, syllabi, course descriptions, teaching guides and instructions, etc. The obtained results reveal that the State Standard of Higher Education in Sciences requires that graduates have the following groups of communicative

competences upon completion of Bachelor's and/ or Master's programs: cognitive communicative competences, language and rhetoric communicative competences, and adaptive communicative competences. The study of university documentation shows that the current state of academic communicative training is still inadequate because of its chaotic and unsystematic character, but due to growing university autonomy, promotion of "bottom-up" initiatives and new offerings of elective subjects to the curricula the situation might develop a positive tendency in future.

Key words: academic communicative training; academic communicative competency; the State Standard of Higher Education in Sciences; normative university documentation; groups of competences; Science majors.